

<https://litteraturbanken.se/forfattare/MartinsonH>
<https://pedagogiskamagasinet.se/diktaren-som-alskade-skolan/>
Harry Martinson
<http://www.kristianstadsbladet.se/bromolla/harry-martinson-hamtade-inspiration-i-skolbanken/>
<http://runeberg.org/authors/hmartins.html>

HARRY MARTINSON (1904–1978) hade en uppväxt märkt av det största armod. Som sjuåring ackorderades han ut som sockenbarn och gick under flera år från fosterhem till fosterhem, många av dem rymde han ifrån. Ljuspunkten i hans liv blev skolan och skolläraren Karl Johan Staaf, i författarens självbiografiska texter kallad Stav. Staaf var västgöte, hade tänkt bli läroverkslärare och studerade i Uppsala. Men klen hälsa och svaga nerver kom emellan hans ambitioner och fil kand-examen. Han förblev något av en student under hela sitt liv som byskollärare i den avkrok av landet som såg den blivande Nobelpristagaren Harry Martinson växa upp. Föräldrarna i socknen och barnen som hade gått för honom var delade i sin uppfattning om Staaf. Vissa tyckte att han ägnade för mycket tid åt att berätta om och åskådliggöra sådant som intresserade honom själv, och för lite tid åt läxförhör och innanläsning. Andra uppskattade hans personliga – för att inte säga originella – pedagogik. Det året Harry kom till skolan som andraklassare var elevantalet 22. Uppskattningen mellan skolgossen Harry och läraren Staaf var ömsesidig. Harry fick redan första året skolans högsta betyg: AB i biblisk historia, AB i katekesen, A i rättskrivning, AB i innanläsning, BA i välskrivning, B i räkning, AB i geografi, AB i naturkunnighet, BA i välskrivning, AB i sång och B i teckning. När Staaf nöjde sig med B i teckning missade han en, då tydligen dold talang hos sin unge elev. Martinson skulle, vid sidan av författarskapet, bli en inte oäven bildkonstnär. I boken "Svärmare och harkrank" berättar Harry Martinson med värme om skoldagarna i Näbbeboda. "Ty i motsats till en hel del barn har jag älskat skolan. Och det hade ju sina skäl, den var en fristad och denna fristad gjordes än mer levande genom Stav. Han kunde få kartan att grönska på väggen.", skriver Harry Martinson. Typisk för honom var en anmärkning som: "Kartan hänger, barn, men landet hänger därför icke. Bättre att tänka sig ett golv än en vägg, när man ser därpå." Staaf undervisade barnen i folkskolans alla fyra klasser, tillsammans i samma sal.

Sexton år gammal tog han hyra som jungman på motorseglaren Willy som gick på fraktfart i Nord- och Östersjön. De följande sju åren arbetade Martinson som sjöman och tillfällighetsarbetare, och gick tidvis på luffen. Arbetet som sjöman avsatte spår i debutboken Spökskepp (1929), havet, sjöfåglarna, koleldningen blir här på samma gång påtagliga erfarenheter och lödiga bilder för liv, kraft och längtan. Även i diktsamlingen Nomad (1931) utvinns förtätad lyrik ur sjömanslivet. Med detaljskärpa och djärvhet i skildringen berättar Martinson om den särskilda rymd och tid som är havets. Det självupplevda ligger även till grund för de båda reseböckerna Resor utan mål (1932) och Kap farväl! (1933). Kort bibliografi
Spökskepp, 1929, diktsamling, debut, Albert Bonniers förlag
5 unga, 1930, modernistisk antologi
tillsammans med Erik Asklund, Josef Kjellgren, Artur Lundkvist och Gustav Sandgren
Nomad, 1931, diktsamling
Resor utan mål, 1932, första prosaboken om sjömanslivet
Kap Farväl, 1933, andra prosaboken om sjömanslivet
Natur, 1934, diktsamling
Nässlorna blomma, 1935, självbiografisk roman, första delen
Vägen ut, 1936, självbiografisk roman, andra delen
Svärmare och harkrank, 1937, naturberättelser / essäsamling
Midsommardalen, 1938, naturberättelser / essäsamling
Det enkla och det svåra, 1939, naturberättelser / essäsamling
Verklighet till döds, 1940
romanen om Holger Tidman; bok om finska vinterkriget
Den förlorade jaguaren, 1941, tredje prosaboken om sjömanslivet, Nordstedts
Passad, 1945, diktsamling
Vägen till Klockrike, 1948, "luffarroman"
Cikada, 1953, diktsamling
varav 29 "sånger" återfinns i eposet Anlara
Lotsen från Moluckas, radiospel om Magellan, FIB:s lyrikklubb

(först publicerad år 1948 i antologin Svenska radiopjäser 1947, Sveriges radio)

Aniara, 1956, rymdepos,

Gräsen i Thule, 1958, diktsamling

Vagnen, 1960, diktsamling

Utsikt från en grästuva, 1963, naturberättelser / essäsamling

Bestiarium, 1964, djurdikter med illustrationer

medförfattare Björn von Rosen

Dikter om ljus och mörker, 1971, diktsamling

Tuvor, 1973, diktsamling

den sist utgivna diktsamlingen

Posthum utgivning

Längs ekots stigar, 1978, ett urval efterlämnade dikter

Doriderna, 1980, efterlämnade dikter och prosastycken

Bollesagor, 1983

ur efterlämnat material till Vägen till Klockrike

Ur de tusen dikternas bok, 1986

Hav och resor, 1992, Vekerum

lyrik och prosa ur tidningar och tidskrifter

Skillingtrycket och vildgåsresan, 1994, Vekerum

ett urval efterlämnade dikter

Gringo; Salvation, 1995, Vekerum

två tidigare utgivna radiopjäser från 1932 resp. 1933

Om intet annat anges, är bokförlaget: Albert Bonniers förlag, Stockholm.